

Zvezde.

V daljni deželi je živela deklica, ki je imela navzlic revščini svoje posebno veselje.

Njena postelja je stala pri oknu, po zimi je pihalo od okna, in deklica se je morala dolgo stiskati pod tenko odejo, preden se je ugrela in zaspala. A to ji je bilo še prav, zakaj dokler je čula, je lahko opazovala zvezde. In zvezde so bile neizrečeno lepe. Čisto in ostro so se svetile v mrazu na visokem nebu, in če jih je prav dolgo gledala, se ji je zdelo, da jo tudi grejejo. Včasih so bile na oknu ledene rože, ki so se v mesečini lesketale; med njimi se je zdaj pa zdaj zablestela modrikasta zvezdica.

Spomladi so bile zvezde drugačne. Velike in kakor mokre so včasih trepetale, in če so bile gosto posejane, je potem kmalu deževalo. Poleti, v vročini, jih je bilo manj. Male so skoraj vse izginile. Le največje so redko vsaksebi stale na nebu, in med njimi se je bleščala posebno velika večernica.

Najlepše so bile pa zvezde jeseni. Takrat so veselo migljale, in brez števila jih je bilo, velikih in drobnih, a med njimi se je pretakala kakor reka od enega konca neba do drugega široka, bela rimska cesta. Če je deklica rimsko cesto dolgo gledala, je videla, da je cesta iz samih majhnih zvezdic, ki se lesketajo kakor pomrznjen sneg v mesečini.

A jeseni so se zvezde tudi utrinjale. Zdaj tu, zdaj tam je švignila katera po nebu, potegnila za hip za seboj ravno, žarečo sled ter izginila za gorami. In deklica si je mislila: srečen človek, ki najde tako zvezdo! Zmerom jo ima lahko pri sebi, gleda jo in veseli se je tudi kadar je oblačno ali megleno. Zakaj ne pade nobena zvezda blizu hiše na tla, da bi jo tekla pobrat!

In ker si je tako silno zaželela zvezde, se ji je sanjalo, da je spet zletela skozi okno; nad hišami v predmestju, nad mestom, nad gradom, čimdalje višje nad zemljo je letela k zvezdam. Svet pod njo je ginil, zvezde nad njo so rasle. Ko je priletela do njih, so bile največje tako velike kakor ure na stolpih, srednje tako velike kakor sklede, male pa kakor zvezde na božičnih drevesih. A vse so bile tako mile in tople, da je deklico prijetno spreletelo, če se je katere doteknila. — Prišel je pa k nji angel, ki je tisti večer zvezde prižigal, in jo vprašal, kaj hoče.

»Zvezdico bi rada, da bi se je veselila!« — je dejala deklica. Toda angel je odkimal in rekel: »Veselje brez dobrote ne greje dolgo, in zvezda bi pri tebi umrla. Najmanjše zvezdice ti ne morem utrgati, dokler misliš samo nase in ne na vse ljudi!«

Na ta odgovor se je deklica zbudila. Zvezde so ji sijale skozi okno, preko neba je bila razpeta biserna rimska cesta in utrinki so padali daleč za gore.

In deklica je žalostna premišljevala: kako naj mislim na vse ljudi jaz, ki nihče name ne misli, in kakšne dobrote naj izkazujem tukaj v žalostnem predmestju, kjer smo tako revni! Nikoli ne bom dobila zvezde! Bogatini v mestu, ki imajo vsega dovolj, so lahko dobri in utegnejo misliti na vse ljudi. Oni imajo vrh tolikih dobrot še zvezde, in nič jim ne manjka do sreče!

Bridko je bilo deklici, in zlo revščine, ki se je dosihmal ni zavedala, jo je zasklelo.

Da bi se utešila, se je odpravila drugi popoldan v mesto. Če imajo tam ljudje zvezde, gotovo kdo gredoč svojo iz žepa potegne in pogleda, kakor bi storila ona. Tako bo vsaj spet od blizu videla zvezde, ki so bile

v sanjah tako neizrečeno lepe. Morda ji celo kdo za hip da svojo v roke, da jo bo pobožala in k licu pritisnila!?

Hodila je po mestu, ali čudno, nihče ni imel zvezde v roki. Ko je opazovala obraze ljudi, je videla, da so prav tako zlovoljni kakor v predmestju, in da ti ljudje pri vsem bogastvu le ne morejo imeti zvezd pri sebi, zakaj sicer bi bili bolj veseli. Če je pa sodila, da jo ta ali oni ima, ter ga je boječe ogovorila: »Oprostite, ali imate vi nebeško zvezdo?« — je vsak na mah postal čemeran. »Nič nimam, punčka, nič!« — je dejal in šel hitro mimo.

Tako je dolgo hodila po ulicah, in ko so v mraku prižgali luči, ter je še razločneje videla obraze ljudi, se ji je ves svet zasmilil. Spoznala je, da ni nihče srečen, vsakomur nekaj manjka. In ker je bila še otrok, je mislila, da bi moralo to, kar bi njo osrečilo, osrečiti vse ljudi.

Ali kaj pomaga, zvezde so visoke in nedosegljive, in samo, dokler jih človek gleda, mu je laže, si je mislila. Ozrla se je kvišku, da bi jih spet videla, toda žar mestne električne razsvetljave je popil vse zvezde na nebu.

In šla je deklica po ravni, široki cesti ven iz mesta, tja, kjer luči na zemlji ne zatamnjujejo luči na nebu.

Zadnje hiše mesta je pustila za sabo in prišla na polje, ki se je izgubljalo v mraku. Za njo je ležalo pod svetlo meglo mesto s svojimi črnimi strehami in stolpi, na obzorju so se gore pogreznile v ravnino. In nad neskončno ravnino je bilo razpeto tako veliko nebo, kakor ga človek podnevi nikoli ne vidi. Brez števila zvezd je migljalo na njem, a po sredi je tekla od enega konca do drugega svetla rimska cesta. Deklica se je zastrmela v nebo in laže ji je postalo pri srcu.

Ko je pa tako gledala, je videla, da hodita igraje po robu rimske ceste dva angeljca, kakor hodijo dostikrat otroci po robu hodnika. Včasih je omahnil s ceste in potem trepetal s perutničicami kakor golob, ki spodrsne pred golobnjakom, dokler se ne povzpne nazaj na deščico. Deklica se je morala zasmejati.

Pa to niso bile sanje. Zares je videla angeljca, zakaj čutila je, da stoji z bosimi nogami na mrzli zemlji, in po cesti preko polja je včasih zabrněl avtomobil, ki je z močnim žarilom pometal cesto pred seboj. In ko se je deklica zavedla, da ne sanja, je zaklicala: »Angeljca božja, toliko imata zvezd, dajta, vrzita jih meni nekaj!«

»Kaj boš z njimi?« vprašata angeljca, ki sta se ustavila, ozrla na zemljo in zagledala sredi mračnega polja deklico.

»Ljudem jih bom razdelila, a eno sama obdržala!«

»Nastavi predpasnik!« — velita angeljca.

Deklica nastavi predpasnik, angeljca jameta pa s petami udarjati ob rob rimske ceste. Ali cesta je bila trda, in angeljca nista z bosimi nožicami nič opravila.

»Malo potrpi, pokličeva sv. Jurija na pomoč!« — zakličeta deklici.

Sv. Jurij je prišel, stopil na rob rimske ceste in se nasmehnil, ko je zagledal deklico. Potem je pa vzel svojo sulico in dregnil dvakrat, trikrat z njo v rob. Po celem nebu so se razpršile iskre, a kosec roba se je odkrhnil, zdrobil, in kakor srebrn slap so se vsule deklici zvezde v nastavljeni predpasnik. Nekatere so padle poleg na tla. Te je pobrala, a eno, ki se je še v zraku obotavljala kakor pero v vetru, je prestregla z roko. Ko se je potem ozrla navzgor, ni bilo ne angeljcev ne svetnika več. Prazna, na enem kraju za spoznanje oškrbana rimska cesta se je belila na nebu, a njej je ostal poln predpasnik migljajočih zvezdic.

Vesela se je obrnila z njimi nazaj v mesto, da jih bo razdelila vsem ljudem. Bogatim, da bodo postali veseli in v veselju dobri, revnim, da bodo za dobro srce imeli kaj veselja v žalostnem življenju.

In srečala je deklica v razsvetljeni mestni ulici gospo, ki je peljala fantka za roko. Fantek je bil gosposko oblečen, ali tako žalostne oči je imel. Deklici se je zasmilil. Segla je v predpasnik in dejala: »Na, fantek, zvezdico!« — Otroku so se oči zasvetile in vesel je stegnil roko, a gosposka mati, ki je zagledala revno deklico, ga je potegnila brž naprej in dejala: »Od umazanih otrok ne smeš ničesar jemati!«

Fantek je na glas zajokal, in deklica je stopila za njim, da bi mu skrivaj stisnila zvezdico v roko. Mati jo je pa spet opazila in zakričala nad njo: »Ti, ciganska potepenka, ne dotikaj se mojega otroka, da se ne naleze garij!«

Deklico je zbolelo. Malo naprej je srečala gospoda, ki je imel strašno zlovoljen obraz. Ponudila mu je zvezdo, a gospod je še poslušal ni. Stopila je za njim in ponovila: »Gospod, naté lepo nebeško zvezdico!«

Gospod se je nejevoljen ozrl in zagodrnjal: »Kaj ni prav nikjer miru pred temi nadležnimi berači! Na, tu imaš dinar in izgubi se!«

Deklica ni pobrala dinarja, ki ji ga je zlovoljni gospod vrgel. Šla je naprej in se ustavila blizu pošte, kjer je hodilo največ ljudi mimo. Vsem je ponujala zvezde, gospem, gospodom, gospodičnam in otrokom, a nihče jih ni maral. Vsi so rajši gledali drugam, malokdo se je ozrl in veliko je bilo že, če se je kdo nasmehnil in dejal: »Nič, nič, punčka!«

Stražnik, ki je stal na križpotu, jo je opazil, kako ogovarja ljudi ali napravi korak za njimi. Ko za trenutek ni bilo voznega prometa, je stopil k nji in dejal: »Punčka, tukaj ne smeš beračiti!«

»Saj ne beračim,« mu je odvrnila, »samo zvezde ponujam ljudem.«

»Prodajati tudi ne smeš! Prodajati smejo trgovci, ki plačujejo za to davke!«

»Saj jih ne prodajam. Zastonj bi jih rada dala. Nate, vzemite vi eno, prave nebeške zvezdice so!« — je dejala deklica in razgrnila predpasnik.

Pred stražnikovimi očmi so zamigljale prave nebeške zvezdice, da ni vedel, kaj bi. Vzel ni nobene, in ker je bil prometni redar, se tudi ni utegnil s to zadevo muditi.

»Punčka, le ubogaj me in domov pojdi, pa atu reci, naj na magistratu prosijo podpore, če nimajo dela!« — je dejal in skočil brž nazaj na svoje mesto.

Deklica je sprevidela, da sredi mesta zvezd ne more razdeliti, in žalostna se je odpravila domov v predmestje. Ulice so postajale čimdalje bolj samotne in temne. Ko je prišla v one, kjer so hiše nizke in svetilke daleč vsaksebi, so se njene zvezde v predpasniku še lepše svetile. Ljudje so jo tu sami ustavljali in izpraševali, kaj ima. Ponujala jim je zvezde, in tukaj so jih vsi jemali. Nekateri iz radovednosti, drugi iz lakomnosti, ker so bile zastonj, tretji iz pohlepnosti, ker so mislili, da so težke, srebrne, nekateri pa tudi iz resničnega veselja nad njimi, ker so bile tako lepe in mile.

Tako je deklica kmalu vse zvezde razdelila, in ko je prišla do doma ji je ostala samo še ena, najbolj drobna. Menda tista, ki se je v zraku obotavljala.

Pritekel pa je za njo sosedov otrok in dejal: »Vsem si dala zvezde, samo meni nobene!«

Deklica je bila v zadregi. Že tako ji je ostala najbolj drobna, ki je bila komaj malo večja kakor duša na otroški obleki. Vsaj to bi bila rada obdržala, ali otrok je tako milo prosil.

»Veš kaj,« je dejala, »samo eno še imam, in te bova imela vsak pol!« — Vzela je drobno zvezdico in jo prelomila na dvoje.

Komaj jo je pa prelomila, se je zgodilo čudo. Iz vsake polovice je zrastle nova, cela zvezda, še lepša in večja kakor prej.

In tako se je zgodilo vselej, kadar je kdo komu polovico zvezde dal. Njegova zvezda ni nikoli ugasnila; čimdalje večja in lepša je postajala, da se je človek z njo tudi v nesreči srečnega čutil. Vsem drugim so pa zvezde kmalu ugasnile in umrle, zakaj veselje brez dobrote ne greje, in nebeške zvezde ne morejo živeti pri mrzlih, zlovoljnih ljudeh.

Narte Velikonja:

Zver.

Kaj je na zemljevidu, opis kraja, krajevne in narodnostne posebnosti.

Torej.

Bila sta in se je zgodilo in je bilo. Bila sta Grič in Hrib. Vmes bi morala biti dolina. Pa ni bila dolina, ampak je bila gora. Cesta med Hribom in Gričem ni šla čez goro, ampak je šla okoli gore. Če bi na zemljevidu iskali Grič, bi nič ne našli. Kajti, naši učenjaki se niso še toliko izpopolnili, da bi na zemljevidu narisali tudi Grič in Hrib. Torej. Zato si z zemljevidom ne moremo pomagati. Toda če bi pogledali Grič in Hrib z navadnimi očmi, bi videli, da sta bila oba na bregu in da bi se lahko reklo Griču Hrib in Hribu Grič. Ker bi pa težko ločili, če bi bili obe vasi Grič ali Hrib, so morali reči eni Grič, drugi Hrib. Katera je bila prva, ne vedo, kajti tistikrat se ljudje še niso brigali za zgodovino. Tudi drugače si nisi vedel pomagati, če nisi malo bolj pogledal, bodisi na Grič ali pa na Hrib. Kajti na Griču si imel vrh brega hišo, kateri se je reklo »Pri luknjic«. In si torej imel na Hribu najnižjo hišo v dolini, ki so ji pravili »Na špici«. Navadni zemljani si s tem niso vedeli pomagati. Če pa si vedel, da je bila najprej votlá bukev in, da je pri tej votli bukvi bila najprej oglarska kočá in, da je iz te nastal hlev in, da je iz tega hleva nastala hiša, ki se ji je morala bukev umakniti, torej, več vse. Bukev je izginila, luknja je pa ostala. Ker so imeli na Griču luknjo, so torej moral imeti na Hribu špico. Tu, da je zataknil vrag, ko je nosil v goro, svojo palico. Potem je zazvonilo, in je pustil goro in udrtino, kamor je hršnila njegova palica. In če v tisti hiši danes vodo kuhajo, pravijo, da je toplá. To pride vse od vraga.

Drugače sta si pa bili vasi podobni. Obema so rekli pri oblasteh: občini.

Torej, da ne pozabim še nekaj posebnosti: na Hribu nisi smel reči klobasa, na Griču mezeg. Klobasa nisi smel reči zato, ker je pred tremi pokolenji nekoč torej pes ugrabil klobaso na plohu, pa so to klobaso rešili. Dejali so jo nazaj na ploh, in je potem cela vas pojedla vse klobase. Zato niso vedeli, pri kateri hiši je bila pasja klobasa. Tri pokolenja torej niso več videla te imenitne človeške priprave. Na Griču pa nisi smel reči mezeg. To pa zato, ker so imeli na Griču pred tremi pokolenji takega imenitnega mezga, da so z njim štirinajst dni poizkušali, in ni nič jedel, nič pil. Štirinajst dni je skozi zelena očala oblanje gledal. Ker so bile zelene, je mislil, da je torej trava. Štirinajst dni ni torej nič jedel, nič pil. Zato se prav nič ne čudimo, če mezeg ni mogel prav nič več teči.